ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
دوشنبه • ۱۶ مهر ۱۳۹۷
۲۸ محرم ۱۴۴۰ • ۱۸ اکتبر ۲۰۱۸
شماره ۱۹۹۳۳

به مناسبت روز جهانی و هفته ملی کودک، درباره تاثیر تماشای فیلم بر بچه‌ها و دلایل کمرنگ بودنِ سینمای کودک در کشورمان

محبوب اما مهجور!

مناسبت روز

نسیم سهیلی | روزنامه نگار

بچه‌های ایرانی متولد دهه‌های ۶۰ و ۷۰، خاطرات خوب و شیرینی از سینما رفتن با بزرگ ترها و تماشای فیلم‌های مناسب گروه سنی‌شان در سالن‌های تاریک سینما دارند. اما در ادامه، سینمای کودکِ کشورمان به دلیل کمرنگ و ضعیف شدن، در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ نتوانست نوستالژی ماندگاری برای مخاطبان و بچه‌های این سال‌ها رقم بزند و باید اذعان کرد سینمای کودک در ایران، هر دهه نسبت به دهه قبل خود، به هزار دلیل افت کرد. اهمیت سینمای کودک و نمایش آثار مناسبِ این گروه سنی، در رشد و بارورسازی خلاقیت کودکان از یک سو و کمبود فیلم‌های خوب و ماندگار در این حوزه از سوی دیگر، بهانه‌ای شد تا همزمان با روز جهانی و هفته ملی کودک، به بررسی این موضوع مهم بپردازیم. با ما همراه باشید.

نگاهی به مسیر سینمای کودک در ایران، از دهه ۶۰ تا امروز

از دوران طلایی تا روزهای خاکستری

۱ خاطره فیلم هایی چون «دزد عروسک‌ها»، «گلنار»، «مریم و میتیل»، «پاتال و آرزوهای کوچک»، «گربه آوازه‌خوان»، «شهر در دست بچه‌ها»، «مدرسه پیرمردها»، «خواهران غریب» و... هنوز در خاطر بسیاری از بچه‌های دهه‌های قبل زنده است. بی‌شک دهه ۶۰ را باید عصر طلایی سینمای کودک ایران، پس از انقلاب اسلامی دانست؛ سال‌هایی که آثار درخشان تولید شده برای مخاطبِ کودک، تماشاگران را با هر سن و سالی به سالن سینما می کشاند.

۲ اوجِ این درخشش شاید ساخت و نمایش فیلم «شهر موش‌ها» به کارگردانی مرضیه برومند بود؛ فیلمی که براساس کاراکترهای یک برنامه تلویزیونی شکل گرفت و محبوبیت این موش‌های تلویزیونی، باعث شد عوامل این مجموعه، قصه جذاب و فانتزی موش‌ها را از قاب جادویی به پرده نقره‌ای بکشانند. شهر موش‌ها، قصه تعدادی موش دوست‌داشتنی است که به خاطر حمله گربه، تصمیم می گیرند شهرشان را عوض کنند و در این مسیر اتفاقاتی برایشان رقم می خورد. تقریبا ۳۰ سال بعد، تیم سازنده فیلم تصمیم گرفتند شهرموش‌های ۲ را بسازند که روایت‌گر قصه همان موش‌هاست که حالا ۳۰ سال بزرگ‌تر شده‌اند، هرکدام ازدواج کرده‌اند و گرفتار زندگی خودشان هستند و این بار بچه‌هایشان درگیر ماجراهای هیجان‌انگیزی می‌شوند. فروش بیش از ۱۲ میلیارد تومانی این فیلم و قرار گرفتنش بین ۱۰ فیلم پرفروش تاریخ سینمای ایران، نشان داد اگر شخصیت‌ها و قصه، حرفی برای گفتن خطاب به کودکِ امروز داشته باشند، همچنان سینمای کودک می‌تواند پررونق باشد.

۳ سینمای کودک در دهه ۷۰ هم با فیلم دوست‌داشتنی «کلاه قرمزی و پسرخاله» قدم بزرگی در مسیر رشد برداشت و توانست با بلیت ۵۰ تومانی‌اش، بیش از سه میلیون مخاطب را به سینماها بکشاند. موفقیتی که عوامل سازنده را بر آن داشت که با ساخت دنباله‌هایی مثل «کلاه‌قرمزی و سروناز» و «کلاه‌قرمزی و بچه‌ننه» دست به تکرارش بزنند و با توجه به این که «کلاه‌قرمزی» جزو معدود عروسک‌های محبوب کودکانِ ایرانی است، تا حدودی هم این موفقیت تکرار شد. کلاه‌قرمزی هم مثل موش‌های شهرموش‌ها از دل یک برنامه تلویزیونی به اسم «صندوق پست» با اجرای ایرج طهماسب به پرده سینما راه یافته بود و هنوز همچنان محبوب است.

۴ مهم است بدانیم طی سه سال اخیر تنها ۱۷ اثر در حوزه کودک در سینمای ایران تولید و اکران شده است. «جنجال در عروسی»، «فرار از اردو»، «ننه نقلی»، «بچه های جسور»، «دزد و پری»، «مبارک»، «قهرمانان کوچک»، «حقه باز دم دراز»، «فهرست مقدس»، «پینوکیو، عاموسردار و رئیسعلی» و انیمیشن‌های «شاهزاده روم» و «فیلشاه» از جمله این آثار بودند که به غیر دو فیلم آخر، هیچ کدام موجی ایجاد نکردند و به فروش بالایی دست نیافتند.

۵ سالن های خالی سینما و استقبال کم کودکان از «خاله قورباغه» که یکی از آخرین آثار سینمای کودک کشورمان بود و براساس برنامه تلویزیونی خاله‌قورباغه و آقاپسر شکل گرفته بود، بیانگر یک نکته مهم است. این که این روزها دیگر دستمایه قرار دادنِ یک عروسک نوستالژیک برای ساخت یک فیلم و جذب کودکانی که از طریق ماهواره و تبلت و تلفن همراه در جریان تولیداتِ روز دنیا برای کودکان هستند، کافی نیست. چه خوش‌مان بیاید چه نه، بچه‌های امروز تماشاگر فیلم‌ها و انیمیشن‌های جذاب روز دنیا هستند و اگر قرار باشد سینمای کودک کشورمان دوباره به روزهای طلایی و پررونق برگردد، متولیانش باید از تخصص، امکانات و خلاقیتِ روز بهره‌مند باشند.

«الهه رضوی» روان شناس، از تاثیر سینما بر بچه‌ها می گوید:

بین رسانه‌ها، فیلم بیشترین تاثیر را روی کودکان دارد

بی‌شک رسانه و به شکل خاص فیلم‌های سینمایی، بر روان و شخصیت بچه‌ها تاثیر می گذارند و نمی‌توان اثر مهم تربیتی یا تخریبی آن را منکر شد. منتها برای بیشتر دانستن درباره جایگاه سینما در دنیای کودکی، به سراغ سرکار خانم «الهه رضوی»، کارشناس ارشد روان شناسی رفتیم تا در این خصوص بیشتر برایمان توضیح دهد.

به عنوان یک روان شناس که در زمینه سینمای کودک مطالعاتی داشته‌اید، برایمان از تاثیر فیلم‌های مناسب کودک بر رشد و خلاقیت بچه‌ها بگویید.

خلاقیت به کودک کمک می کند با ذهن بازتری از چالش ها عبور کند، همچنین بر قدرت اعتماد به نفس کودک و توانمند سازی‌اش برای آموختن و به کارگیری مهارت های زندگی تاثیر بسزایی دارد. اگر به روش‌های گوناگون، خلاقیت فرزند خود را افزایش دهیم، او در آینده، زندگی موفق‌تری خواهد داشت و فرد خوشحال‌تری خواهد بود. در این بین، مهم است بدانیم یکی از بهترین روش های شکوفا کردن خلاقیت در کودکان، تماشای فیلم مناسب است. فیلم از بین رسانه‌ها، بیشترین تأثیر را روی گروه سنی کودک می گذارد. چرا که برای کودکان، فیلم دنیایی جدا از زندگی واقعی نیست؛ به عبارتی کودک برای فیلم ها جنبه خیالی قائل نیست. از نظر او آن چه که می بیند، بخشی از واقعیت است و به این صورت است که کودک، قهرمانان را باور و فیلم را زندگی می کند.

ویژگی‌های یک فیلم مناسب برای کودکان چیست؟

فیلم های کودکان باید آمیزه ای از سادگی، شادی، هیجان، حرکت، تلاش، سازندگی، نوع دوستی، محبت، ایثار و آشنایی با نشانه های خلقت باشد و باید که این عواطف مثبت را با بهره گیری به جا از عنصر «خیال»، به بچه‌ها انتقال داد. کودکان نباید فیلم‌هایی را که درام شدید احساسی یا روایت ماجراهای تهاجمی هستند تماشا کنند چرا که ذهن و مغز آن‌ها در حال رشد است و قادر به درک همه‌چیز نخواهند بود. در حقیقت ممکن است آن‌ها فیلم‌ها را به غلط تفسیر کنند و این تصور اشتباه می‌تواند در تمام طول زندگی در ذهنشان بماند و اثر نامطلوبی ایجاد کند.

تاثیر فیلم‌های نامناسب بر حال و هوای کودک، چگونه است؟

برخی فیلم‌ها، حتی آثاری که مثلا مخصوص کودکان ساخته شده، قهرمانان پرخاشگر یا سکانس‌های ترسناکی دارند. از آن جا که کودکان، مثل بزرگ‌ترها نمی‌توانند غیرواقعی بودنِ این رفتارها و آن سکانس‌ها را تشخیص دهند، بعید نیست درست مثل قهرمان فیلم به اطرافیان حمله کنند و در آن نقش فرو بروند و عینا همان رفتارهای نامناسب را تکرار کنند و این گونه به خودشان و اطرافیان آسیب برسانند. در عین حال صحنه‌های دلهره‌آور فیلم‌ها باعث اضطراب و نگرانی کودکان می‌شود. مهم است متولیان سینمای کودک، به ظرایف روحی‌روانی مخاطبِ هدفشان واقف باشند و والدین هم در انتخاب فیلم مناسب برای کودکان، دقت کنند.

نظرتان درباره فیلم‌های حوزه کودک در سال‌های اخیر چیست؟

متاسفانه در سال‌های اخیر، اهمیت به کودکان و سینمای کودک، بسیار کمرنگ بوده و به جز معدود آثاری، فیلمی که باید و شاید به دغدغه‌های کودکانه بپردازد تولید نشده است. فیلمی که به رشد عقلی و احساسی کودکان و یادگیری مهارت‌های حل مسئله منجر شود و روحیه کودکان را در برخورد با دنیای پیرامون تقویت کند، انگشت شمار بوده است.

سینمای کودک از دید شما چه تعریفی دارد؟

ما دو نوع سینما، یکی برای کودک و یکی درباره کودک داریم. مثلا شهر موش‌ها، فیلمی برای کودک است که دنیا و ماجراها را از دید کودکان به تصویر می کشد و دست روی دغدغه‌های کودکانه مثل ترس از تاریکی، ترس از غریبه و چگونگی مواجه شدن با مسائل ناشناخته می گذارد. اما فیلم های کلید یا خمره درباره کودک است و از کودک به عنوان بستری برای بیان داستان و پیشبرد روایت استفاده می کند. چون کودک به دلیل معصومیت و جذابیتش، عنصر خوبی برای احساساتی کردن مخاطب فیلم است. در این حوزه فیلم های خوبی داریم اما در زمینه ساخت فیلم‌هایی برای کودک، خیلی عقب هستیم.

به نظر شما، دلایل بی رونق بودن سینمای کودک کشورمان در سال‌های اخیر چیست؟

مهم‌ترین آن‌ها این است که سینماگران تکلیف خودشان و مخاطب را مشخص نمی کنند که درباره کودک فیلم می سازند یا برای کودک. ضمن این که در تعداد زیادی از فیلم های ایرانی، کودک را دست کم می گیریم و باهوش فرض نمی کنیم، در حالی که انیمیشن های هالیوودی به هوش و تشخیص کودک خیلی بها می دهند و کودک هم این احترام را دوست دارد و از آن لذت می برد و جذب این آثار می شود. مهم است حواس‌مان باشد کودکِ امروز، خیلی چیزها بلد است، حتی شاید بیشتر از بزرگ سالان و ما باید هوشمندانه با او برخورد کنیم. نکته مهم دیگر این که تجربه نشان داده است بچه‌های ایرانی عروسک‌های ایرانی را بیشتر از انیمیشنِ تولید داخل دوست دارند و ما باید به‌جای درآوردنِ ادای کارتون‌های هالیوودی، به محتوا و فرمی که در آن تخصص داریم برگردیم.

عنصر فراموش شده سینمای کودک در ایران چیست؟

عنصر گمشده این سال‌ها، تخیل و فانتزی است. ما آدم‌بزرگ‌هایی که می‌خواهیم وارد عرصه فیلم‌سازی برای کودکان شویم، تخیل‌های دوره کودکی‌مان را از یاد برده و قدرت درک دنیای رنگارنگ خیالات و فانتزی‌های کودکی را از دست داده‌ایم. به جای آن مدام به دنبال آموزش دادن و نصیحت کردن کودک هستیم. کل هنر ما کارگردان‌های ایرانی، حیواناتِ سخنگو هستند و تمام. تخیل هایمان دم دستی است. در حالی که باید با حرف زدنِ با خودِ بچه‌ها و زندگی کردن با این گروه سنی، درک بهتری از دنیای قشنگ‌شان داشته باشیم.

«امیر اطهر سهیلی» کارگردان جوان از بایدها و نبایدهای این گونه فیلم سازی می گوید:

تخیل، عنصر گمشده سینمای کودک

«امیر اطهر سهیلی» یک فیلم ساز مشهدی فعال در حوزه سینمای کودک است. مستند مجتمع لاله‌ها، لطفا بوق نزنید، تولد سرد و کودکی فراموش شده از جمله آثار او در مقام نویسنده، کارگردان و تهیه کننده درباره و برای کودکان است. او این روزها مشغول ساخت فیلمی در حوزه کودک است. این فیلم با نام موقت «چند موقعیت استثنایی پشت دروازه» هم اکنون در مرحله پیش تولید است. در ادامه پرونده امروز، به سراغ این هنرمند جوان رفتیم تا گپ و گفتی درباره بایدها و نبایدهای سینمای کودک داشته باشیم.

ارایه کلیه خدمات دندان پزشکی رازی
ترمیمی و زیبایی (سفیدکردن و بلینچینگ دندان ونیر کامپوزیت)
عصب کشی
اطفال
پروتز های متحرک و ثابت (روکش)
جرمگیری و فلوراید تراپی
کشیدن دندان و جراحی ارائه می گردد
معاینه رایگان
Razi dentistry
به مناسبت افتتاح مطب
کلیه ی خدمات با مواد مصرفی درجه یک و با تعرفه پایین انجام می گردد
آدرس: مشهد خیابان کوهسنگی ۶ ساختمان پزشکان رازی طبقه همکف
تلفن های ۳۸۵۳۰۹۷۷
تماس: ۳۸۵۳۸۳۷۳
۹۷۱۰۹۹۸۰